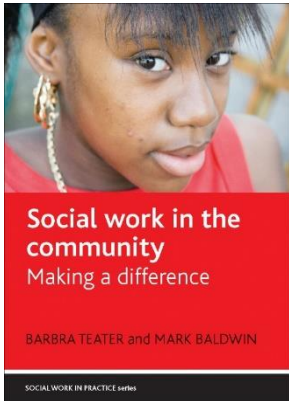

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

อาจารย์รณรงค์ จันใด¹

Ronnarong Jundai²

Social work in the community Making a difference

“การสร้างความแตกต่างด้วยงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชน”

บรรณาธิการ: Barbra Teater and Mark Baldwin.

สำนักพิมพ์: Great Britain: University of Bristol.

ปีที่พิมพ์: ค.ศ. 2012

จำนวนหน้า 143 หน้า

"Social work in the community Making a difference"

พัฒนาการของงานสังคมสงเคราะห์เจริญก้าวหน้าควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง ยิ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญทางวัตถุเจริญขึ้นเท่าไร ปัญหาทางสังคมก็ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น อาทิ ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาความยากจน ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการตั้งครุฑไม่พร้อม เป็นต้น โดยจุดสำคัญของงานสังคมสงเคราะห์คืองานบริการมนุษยย์ที่กำกับบุคคลที่กำลังประสบปัญหาหรือไม่ประสบปัญหาก็ตาม เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หนังสือ *Social work in the community Making a difference* หรือ “การสร้างความแตกต่างด้วยงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชน” เป็นหนังสือที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชนภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และจริยธรรม และคุณค่าของการปฏิบัติงานทางสังคมที่คนทำงานด้านนี้ต้องเข้าใจความแตกต่างและบริบท

¹ อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² Lecture at Faculty of Social Administration, Thammasat University, Thailand

E-mail : taktu46@hotmail.com

ของแต่ละชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างแท้จริง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินงาน และการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

งานสังคมสงเคราะห์จึงถือเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะการทำหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์ที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ และการค้นหาแนวทางร่วมกับชุมชนที่จะระงับและแก้ไขปัญหาสังคม และสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในชุมชน หนังสือการสร้างความแตกต่างด้วยงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชนเล่มนี้ถือว่าเป็นงานเขียนที่มุ่งให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชน ที่ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจแนวคิด ทฤษฎี และวิธีการต่างๆ ในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนมากขึ้น และถือว่าเป็นหนังสือที่ดีสำหรับนักสังคมสงเคราะห์ที่ต้องการทำงานกับชุมชนเป็นอย่างยิ่ง

จุดมุ่งหมายของหนังสือ/ประโยชน์ที่ผู้เขียนคาดว่าผู้อ่านจะได้รับจากหนังสือเล่มนี้

เนื้อหาสำคัญของหนังสือเล่มนี้ พยายามชี้ให้ผู้อ่านเข้าใจการสร้างความแตกต่าง ด้วยการทำงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชน และให้คำแนะนำสำหรับการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และจริยธรรม โดยเป็นการเรียบเรียงจากมุมมองการเรียนรู้และจากประสบการณ์ของผู้เขียน และเป็นงานเขียนภายใต้กรอบหลักสูตรการฝึกงานสังคมสงเคราะห์ รวมถึงมาตรฐานวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ และคำแถลงเพิ่มเติมเกี่ยวกับค่านิยมในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในต่างประเทศ ซึ่งสิ่งนี้จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ คุณค่าของการปฏิบัติงานทางสังคมสงเคราะห์ในบริบทของชุมชนที่แตกต่างกัน และยังเป็นการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี วิธีการในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์เพิ่มเติมอีกด้วย

สาระสำคัญของหนังสือ

วิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ถือเป็นวิชาชีพที่มีกระบวนการ วิธีการ และการปฏิบัติที่ชัดเจนในการทำงานกับมนุษย์ซึ่งอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการทำงาน โดยที่นักสังคม

สงเคราะห์จะใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นแนวทางในการทำงานและใช้ความสามารถหรือศักยภาพของตัวเองในการช่วยเพื่อนมนุษย์ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสมาชิกในครอบครัว กลุ่มชนและชุมชน ตลอดจนสังคมได้ด้วยดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีเสถียรภาพที่ดี เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้มีทั้งหมด 8 บท ซึ่งแต่ละบทมีสาระสำคัญดังนี้

บทที่ 1 เป็นการแนะนำงานสังคมสงเคราะห์ชุมชน กล่าวถึงตัวอย่างการปฏิบัติงาน 2 แบบที่แตกต่างกัน แบบแรกเป็นงานที่คุ้นเคยกับนักสังคมสงเคราะห์ที่ทำงานในปัจจุบัน คือ การดำเนินงานหรือการจัดบริการตามกฎหมายกำหนด (ตั้งรับ) ซึ่งรูปแบบดังกล่าว นักสังคมสงเคราะห์ไม่ได้ทำงานในเชิงป้องกันเท่าที่ควร และมีเครือข่ายสนับสนุนการทำงานไม่มากนัก สำหรับแบบที่สองเป็นการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์แบบอาสาสมัคร (เชิงรุก) เป็นการติดต่อช่วยเหลือโดยตรงโดยไม่ต้องรอให้เกิดเหตุฉุกเฉินก่อน ซึ่งรูปแบบนี้ทำให้เกิดความกังวลในการให้บริการและการเข้าถึงบุคคลในชุมชนหรือการตอบสนองความต้องการของบุคคลในชุมชนได้ไม่ทั่วถึง อย่างไรก็ตามการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานหรือการจัดบริการตามกฎหมายกำหนดหรือการทำงานภาคอาสาสมัคร นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องคิดอย่างรอบคอบและมีสติในการปฏิบัติงานและสามารถเผชิญกับภาวะฉุกเฉินหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งมีความสามารถในการเชื่อมโยงชุมชนกับองค์กรอาสาสมัคร ทั้งการแบ่งปันข้อมูลและการทำงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ การสร้างพลังให้กับบุคคลในชุมชนเพื่อสร้างอัตลักษณ์ในการขับเคลื่อนงานร่วมกัน การสร้างเครือข่ายที่สามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เพื่อให้สามารถบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นได้

บทที่ 2 เป็นการกล่าวถึง ทฤษฎี ค่านิยม และแนวคิดที่สำคัญ : รากฐานของงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชน ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องมีองค์ความรู้ด้านแนวคิดมาสนับสนุนการดำเนินงาน โดยผู้เขียนได้ให้ความสำคัญกับ ทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบ มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ไม่มีส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบที่จะถูกแยกออกจากกัน ต้องมองไปที่

องค์รวมด้วยการพิจารณาองค์ประกอบทั้งหมดที่สร้างขึ้นจากระบบ ปฏิสัมพันธ์และความ เป็นอิสระระหว่างกัน ในแง่นี้เราจะเห็นว่า “ชุมชน” เป็นระบบที่ประกอบด้วยระบบย่อย ของบุคคล ครอบครัว และกลุ่ม ซึ่งระบบทั้งหมดมีบทบาทหน้าที่ ทำงานร่วมกัน มีการ ปฏิสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ผู้เขียนยังให้ความสำคัญกับ ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิซึมทางสังคม (Social Constructionism) เพื่อทำความเข้าใจโครงสร้างของสังคมว่าเป็นสิ่งที่ถูกสร้าง ขึ้นจากพฤติกรรมของบุคคลในสังคม และถูกสร้างขึ้นจากอิทธิพลของวัฒนธรรมในสังคม อย่างไรก็ตามทฤษฎีและวิธีการเหล่านี้ไม่ได้คำนึงถึงบุคคลเพียงบุคคลเดียว แต่จะพิจารณา ถึงความต้องการของบุคคลในชุมชนที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน และมีความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วย

บทที่ 3 กล่าวถึงบริบททางประวัติศาสตร์และกฎหมาย : การพัฒนางานสังคม สงเคราะห์ในชุมชน โดยความเข้มแข็งงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชน เกิดขึ้นในปลาย ทศวรรษ 1990 ซึ่งพัฒนาจากการทำงานขององค์กรการกุศลของคริสเตียนที่นับถือศาสนา คริสต์ในอังกฤษ โดยมีแนวทางการทำงานสังคมสงเคราะห์ ดังนี้ การศึกษาชุมชน การ พัฒนาชุมชน ซึ่งถือว่ามุมมองงานด้านสังคมสงเคราะห์ชุมชนมีมายาวนาน มีหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์มากมายที่ยกย่องความรู้และคุณค่าของแนวทางในการปฏิบัติงานสังคม สงเคราะห์ชุมชนมาจนถึงปัจจุบัน

บทที่ 4 งานสังคมสงเคราะห์ชุมชน ได้กล่าวถึงการปฏิบัติงานโดยเน้นพื้นฐาน ทางจริยธรรม นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องมีวิธีการจัดการกับประเด็นความขัดแย้งทาง จริยธรรม ซึ่งปัจจุบันเกิดปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของ นักสังคมสงเคราะห์ โดยในทางปฏิบัตินี้นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องเข้าถึงเครือข่าย การทำงานในชุมชน อันจะนำไปสู่การได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ ภายในชุมชน และสามารถเข้าถึง กลุ่มคนที่ต้องการทำงานด้วยได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานทางสังคม และการจัดหาทรัพยากรเพื่อ ตอบสนองความต้องการของชุมชน ทำให้บุคคลภายในชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ในการพัฒนา ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อการพัฒนาร่วมกัน และมีความมั่นใจว่าจะ

ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างแท้จริง ดังนั้นการทำความเข้าใจชุมชน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ในชุมชน

บทที่ 5 ผู้เขียนได้กล่าวถึง การพัฒนาชุมชน โดยรูปแบบการพัฒนาชุมชนที่แตกต่างกันสะท้อนถึงแนวทางปฏิบัติงานตามนโยบายที่แตกต่างและยังสะท้อนการพัฒนาชุมชนที่ดำเนินการเพื่อแสวงหาความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมชุมชน เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชน การเพิ่มขีดความสามารถในการใช้เทคนิคในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้การวิเคราะห์ชุมชนที่ประสบปัญหาความยากจนหรือด้อยโอกาสเป็นผลมาจากการขาดจริยธรรม การเลือกปฏิบัติของสมาชิกในชุมชน หรือเพราะการขาดเงินทุนในการตอบสนองต่อการพัฒนา ซึ่งนักพัฒนาชุมชนจะต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เน้นการพัฒนาด้วยการมีส่วนร่วม และที่สำคัญในบทนี้ผู้เขียนได้ให้ความสำคัญกับแนวทางการทำงานกับชุมชนว่าควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์รากเหง้าของความไม่เสมอภาค ความไม่ยุติธรรมและการถูกกดขี่ที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงการวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชน การพัฒนาระบบเครือข่าย การสนับสนุนและการสร้างทุนทางสังคม ซึ่งแนวทางการพัฒนาชุมชนดังกล่าวนี้เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ในชุมชนเป็นอย่างยิ่ง

บทที่ 6 ผู้เขียนกล่าวถึงการดำเนินงาน การให้บริการ และการตอบสนองความต้องการเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะพื้นที่บางจุดในชุมชน ซึ่งเป็นการทำงานที่ไม่ครอบคลุมและทั่วถึง โดยวิธีการที่นักสังคมสงเคราะห์สามารถค้นหาความต้องการของชุมชนได้นั้นคือการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละระดับอย่างทั่วถึง

บทที่ 7 ผู้เขียนได้นำเสนองานสังคมสงเคราะห์ชุมชนในมุมมองทั่วโลกที่มีความแตกต่างกัน โดยมีความแตกต่างกันตั้งแต่นิยามความหมายของคำว่าชุมชน โดยมีประเด็นที่มองชุมชนเป็นเชิงพื้นที่ หรือมองชุมชนเป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน หรือชุมชนเป็นพื้นที่ทางภูมิศาสตร์โดยมีขอบเขตที่มองเห็นได้ชัดเจน หรือชุมชนที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน คือชุมชนที่เป็นหมู่บ้าน เมือง หรือเป็นชุมชนที่มีการปฏิบัติงานเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ หรือชุมชนทางภูมิศาสตร์มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล อย่างไรก็ตามชุมชนมักถูกมองว่าเป็นเพื่อนบ้านใกล้เคียงกัน เป็นเครือข่ายกัน หรือ

กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจร่วมกัน มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เขียนได้ย้ำว่า ความจริงชุมชนสามารถอธิบายได้ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับโลก เช่น ผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน หรือแม้กระทั่งสมาคมวิสาหกิจสังคมแห่งสหราชอาณาจักร หรือแม้แต่กลุ่มองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาระดับโลก เช่น องค์กรการกุศลอย่างเป็นธรรม หรือองค์กรสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงแนวคิดที่ว่าด้วยชุมชน แนวคิดที่เกิดขึ้นมาพร้อมกันคือแนวคิดเรื่องความยุติธรรมทางสังคม แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิดขบวนการทางสังคมและภาคประชาสังคม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสะท้อนการทำงานและความเชื่อมโยงการทำงานในชุมชนหลายระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับโลก และนักสังคมสงเคราะห์ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดดังกล่าว เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการส่งเสริมให้เกิดความยุติธรรมทางสังคม การสร้างพลังอำนาจและการให้อิสระแก่ประชาชนเพื่อเพิ่มความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงการเพิ่มโอกาสให้กลุ่มบุคคลและชุมชนได้รับอิสระจากการกดขี่ การเลือกปฏิบัติ และความไม่เท่าเทียมกันเพื่อได้รับอิสรภาพที่แท้จริง รวมถึงการนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน การสร้างความมั่นใจในการมีชีวิตที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความ มั่นคง มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล คุณค่าเหล่านี้ถือเป็นค่านิยมสำคัญของ งานสังคมสงเคราะห์

บทที่ 8 แนวโน้มการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนกับการสร้างความแตกต่าง ผู้เขียนได้กล่าวถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานทางสังคมในชุมชน และอธิบายโดยใช้ตัวอย่างของการปฏิบัติงานทางสังคมทั้งในภาคกฎหมายและภาคอาสาสมัคร จากตัวอย่างการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนในหนังสือเล่มนี้เป็นตัวบ่งชี้ถึงการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนที่พยายามค้นหาแนวทางการทำงานกับบุคคลในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน การกำหนดความต้องการในรูปแบบต่างๆ และการตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลและส่วนรวม ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์สามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และคุณค่าของงานสังคมสงเคราะห์ที่ได้เป็นอย่างดี

แนวโน้มการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนในอนาคต ผู้เขียนได้พยายามให้ ความสำคัญกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยให้ความสนใจกับบุคคลใน

สภาพแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชน โดยมีการให้เหตุผลว่างานสังคมสงเคราะห์ไม่ใช่แค่การทำงานร่วมกับปัจเจกบุคคลเพื่อบรรเทาปัญหา หรือความยากลำบากเท่านั้น แต่เป็นการทำงานร่วมกับบุคคล ครอบครัว กลุ่ม และชุมชน เพื่อกำหนดความต้องการของแต่ละบุคคล ครอบครัว กลุ่ม และชุมชนร่วมกัน ซึ่งเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามเมื่อมองทางสังคมกว้างขวางขึ้น นักสังคมสงเคราะห์ไม่ได้ทำงานกับเฉพาะบุคคลเท่านั้น แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม โดยการสำรวจความคาดหวังทางสังคม บรรทัดฐานของสังคม โครงสร้างอำนาจ และอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ที่มีผลต่อบุคคล ครอบครัว กลุ่ม และชุมชน นอกจากนี้ในบทนี้มีการสรุปให้เห็นประเด็นที่สำคัญอีกประเด็นคือ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติงานทางสังคม ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญมากในอนาคต ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทก่อนหน้า

การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ของหนังสือนี้

หนังสือ Social work in the community Making a difference หรือ “การสร้างความแตกต่างด้วยงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชน” ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาสำคัญในงานสังคมสงเคราะห์ชุมชน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี ค่านิยม และแนวคิดที่สำคัญ บริบททางประวัติศาสตร์และกฎหมาย การพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ งานสังคมสงเคราะห์ชุมชน การพัฒนาชุมชน งานสังคมสงเคราะห์ชุมชนในมุมมองทั่วโลก และแนวโน้มการปฏิบัติงานทางสังคมในชุมชน โดยเห็นว่า หนังสือดังกล่าวสามารถอธิบายงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนได้เป็นอย่างดี และการมียกตัวอย่างประกอบ และการนำเสนอแนวทางปฏิบัติ วิธีการ ทักษะ การแก้ไขปัญหา เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดและเหมาะสม โดยเฉพาะได้อธิบายถึงการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ชุมชน ที่จำเป็นจะต้องเข้าถึงเครือข่ายทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่นักสังคมสงเคราะห์ต้องทำงานด้วย และมีข้อมูลที่ถูกต้องต่อการวางแผนหรือตัดสินใจรวมทั้ง

ความจำเป็นในการทำงานภายใต้กรอบกฎหมายและจริยธรรมทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ต้องมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นสำคัญ

สำหรับประเด็นที่มีความสำคัญที่สุดของการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ชุมชน ซึ่งคิดว่ามีความคล้ายคลึงกับงานพัฒนาชุมชนคือ การสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนงานการดำเนินงานในชุมชนร่วมกัน และการทำหน้าที่ในการประสานจัดหาทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของคนชุมชน และการเปิดโอกาสให้บุคคลภายในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นในการพัฒนาและมีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นสำคัญยิ่ง อย่างไรก็ตามสิ่งที่ผู้เขียนได้สะท้อนและคิดว่ามีความสำคัญอีกประเด็นคือ การที่นักสังคมสงเคราะห์ต้องเข้าใจชุมชนและบริบทของชุมชนซึ่งมีความแตกต่างกัน รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หากนักสังคมสงเคราะห์สามารถปฏิบัติตามแนวทางนี้ได้จะสามารถทำงานกับกลุ่มบุคคลในชุมชนได้ง่ายขึ้น ทำให้เข้าใจเข้าถึง และสามารถพัฒนา นำไปสู่การสร้างกลุ่ม และการสร้างเครือข่ายที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น มีอำนาจในการเจรจาต่อรองด้วยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่เกิดจากประชาชนในชุมชนทำให้เกิดพลังชุมชนที่เข้มแข็ง จะเห็นได้ว่าเนื้อหาที่ผู้เขียนนำเสนอสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

บทสรุป และข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์ใช้กับการพัฒนาชุมชนของประเทศไทย

บทเรียนที่สำคัญ จากหนังสือเล่มนี้ คือ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนควรเน้นการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการใช้ทฤษฎีระบบเป็นหลักในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการประเมินจุดอ่อนจุดแข็งในชุมชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ รับผิดชอบประโยชน์ร่วมกัน และร่วมประเมินผลการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการสำคัญในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยควรสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในชุมชนให้มีชีวิตที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความมั่นคงและมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เกณฑ์ตัวชี้วัดความเป็นอยู่ที่ดีในชุมชน จากหนังสือเล่มนี้ ประกอบด้วย ปลอดภัยจากการเลือกปฏิบัติ มีอิสระทางความต้องการของตนเอง มี

เสรีภาพในการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ มีความปลอดภัย ได้รับความยุติธรรม มีเสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น มีเสรีภาพในการเลือกสถานที่ทำงานและการประกอบอาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน การพัฒนาแนววิเทศ และการใช้ทรัพยากรแบบอนุรักษ์ที่เป็นกลไกกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชนได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์ใช้กับการพัฒนาชุมชนของประเทศไทย คิดว่าก่อนที่นักสังคมสงเคราะห์จะลงปฏิบัติงานในชุมชนควรทำการศึกษาชุมชนให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพราะชุมชนแต่ละแห่งมีสภาพแวดล้อม ลักษณะภูมิศาสตร์ สภาพความเป็นอยู่และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นักสังคมสงเคราะห์ควรเก็บรวบรวมข้อมูลให้มากที่สุดโดยการสังเกต การสำรวจ การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนให้เกิดความไว้วางใจ แล้วทำการสัมภาษณ์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล กระบวนการนี้ถือเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาชุมชน ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์ที่จะทำงานกับชุมชนสามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับชุมชนหรือรูปแบบการทำงานของตนเองได้

.....